

ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА

Теорія держави і права як наука та навчальна
дисципліна

План

1. Поняття та система юридичної науки.
2. Предмет теорії держави і права як гуманітарної науки та навчальної дисципліни.
3. Методологія теорії держави і права.
4. Теорія держави і права в системі суспільних і юридичних наук.
5. Функції теорії держави і права як науки.

**1. Поняття та
система
юридичної
науки.**

Наука

- форма духовної діяльності людини, яка спрямована на одержання істинних знань про світ, відкриття об'єктивних законів світу та передбачення тенденцій його розвитку

ВИДИ НАУК

технічні

(вивчають
техніку та
явища,
важливі для
її розвитку)

**природни
чі**

(вивчають
природні
явища і
процеси)

**суспільні і
гуманітарні**

(вивчають
людину,
стосунки між
людьми та їх
утвореннями,
суспільство в
цілому)

юридична наука

спрямована на здобування,
узагальнення,
систематизацію і
використання знань про
державно-правову
дійсність

об'єкт

виступають такі суспільні явища,
як право і держава, які
одночасно, але з інших сторін,
вивчаються філософією,
соціологією, політологією,
культурологією, історією та ін.

предмет науки

та сторона об'єкта пізнання (у даному разі права і держави), на яку спрямоване наукове дослідження, тобто предмет науки є унікальним, він визначає самотійність, своєрідність і особливість кожної науки — те, чим вона відрізняється від інших наук

Предмет юридичної науки

закономірності виникнення,
розвитку та функціонування
усіх державно-правових явищ
і процесів, їх окремих сторін
та проявів, які разом
утворюють державно-правову
дійсність

особливість юриспруденції

спільне дослідження права і
держави в їх єдності,
взаємозумовленості та
взаємовпливі

МЕТОДОЛОГІЯ

сукупність прийомів,
способів та принципів,
за допомогою яких
досліджуються право і
державна

**2. Предмет теорії
держави і права як
гуманітарної науки
та навчальної
дисципліни.**

Теорія держави і права

система узагальнених знань
про основні, загальні та
специфічні закономірності
виникнення, розвитку та
функціонування держави і
права, їх сутність та соціальне
призначення

Мета

одержання, оновлення та поглиблення узагальнених, достовірних знань про державу і право, а також виявлення глибинних зв'язків між державно-правовими та іншими суспільними явищами

предмет

складна і багатоаспектна
державно-правова
дійсність, загальні та
специфічні об'єктивні
закономірності її розвитку

Теорія держави і права

розглядає державу в її
правовому оформленні та
право в його державному
забезпеченні, гарантуванні

3. Методологія теорії держави і права.

Методи теорії держави і права

засоби і способи пізнання
держави і права, одержання
нових знань про них та
логічного впорядкування
наявного матеріалу з метою
глибшого і різнобічного його
вивчення

Методологія теорії держави і права

система підходів, принципів, прийомів і методів вивчення загальних і специфічних закономірностей виникнення, розвитку і функціонування державно-правових явищ і процесів, що забезпечують об'єктивність, повноту і всебічність цих досліджень

Структура методології теорії держави і права

- ❖ філософські підходи,
- ❖ методологічні принципи,
- ❖ логічні прийоми,
- ❖ методи

Методологічні принципи

- ❖ **Принцип всебічності** - державно-правові явища повинні досліджуватись в їхніх взаємозв'язках і взаємодії з іншими суспільними явищами і процесами
- ❖ **Принцип історизму** - означає розгляд державно-правових явищ не лише з огляду на їх нинішній стан, а й з позицій минулого і передбачення їх майбутнього.
- ❖ **Принцип комплексності** – досліджувати не лише з юридичної точки зору, але й враховуючи здобутки інших суспільних наук — філософії, соціології, політології, економічної теорії.

Логічні прийоми

- ❖ *Аналіз і синтез* являють собою процеси уявного або фактичного розкладу цілого на складові і відновлення цілого з його складових.
- ❖ *Індукція* — це інтерпретація фактів шляхом узагальнення від окремого до загального.
- ❖ *Дедукція* — перехід від загального до одиничного, часткового.
- ❖ *Узагальнення* — уявний перехід від одних, окремих думок, до інших, загальніших
- ❖ *Класифікація* — розбиття множини об'єктів на певні підкласи на основі певних ознак.

методи теорії держави і права

- ❖ загальнонаукові,
- ❖ часткові,
- ❖ спеціальні,
- ❖ спеціально-юридичні.

До загальних законів діалектики належать:

- ❖ закон переходу кількісних змін у якісні;
- ❖ закон єдності й боротьби протилежностей;
- ❖ закон заперечення заперечення

Часткові методи наукового пізнання

- ❖ системно-структурний,
- ❖ функціональний,
- ❖ кількісного й якісного аналізу,
- ❖ порівняльний,
- ❖ моделювання,
- ❖ експериментальний

Спеціально-юридичні методи

- ❖ Формально-юридичний метод,
- ❖ Порівняльно-правовий метод,
- ❖ Метод державно-правового моделювання,
- ❖ Метод судової статистики,
- ❖ Державно-правового експерименту,
- ❖ Вироблення державно-правових рішень,
- ❖ Тлумачення правових норм.

**4. Теорія держави і
права в системі
суспільних і
юридичних наук.**

Філософія

ОСНОВОПОЛОЖНА НАУКА ПРО
ЗАГАЛЬНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА І
ПРИРОДИ

Соціологія

наука про суспільство як
цілісну систему, про
суспільні інститути,
процеси і групи, вивчає
проблеми управління
суспільними процесами

Політологія

вивчає політику, політичну систему та її складові:
політичні інститути,
політичні відносини,
політичні процеси і політичну діяльність

Історія

вивчає різні типи цивілізацій,
етапи суспільного розвитку,
зміну суспільно-економічних
формацій, конкретні форми
держав у різних народів на
певних етапах розвитку,
правові пам'ятки

Економічна теорія

вивчає економічні
відносини між людьми,
відносини виробництва,
обміну і розподілу

Система юридичних наук

- ❖ історико-теоретичні,
- ❖ галузеві,
- ❖ прикладні,
- ❖ міжгалузеві ,
- ❖ науки міжнародного та зарубіжного права

Галузеві науки

відображають окрему сторону
державно-правової дійсності
в межах певної сфери
суспільних відносин, в межах
певного предмета правового
регулювання

Теорія держави і права

вивчає державу і право в їх
найбільш узагальненому вигляді,
досліджує загальні
закономірності виникнення,
розвитку і функціонування
держави і права як єдиних і
цілісних систем

**5. Функції теорії
держави і права як
науки.**

Функції теорії держави і права

головні напрямки її впливу
на державно-правову
дійсність та розвиток інших
юридичних наук.

функції теорії держави і права

- ❖ Пізнавальна (гносеологічна) функція
- ❖ Евристична функція
- ❖ Функція наукового передбачення
- ❖ Функція допомоги практиці
- ❖ Ідеологічно-виховна функція